הלכה · משנה תורה · מפרשים · שורשי הים · ספר קדושה

שורשי הים על משנה תורה, הלכות שחיטה

רבי יצחק מאיו

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

שורשי הים על משנה תורה, הלכות שחיטה

רבי יצחק מאיו

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שורשי-הים-על-משנה-תורה-הלכות-שחיטה/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ב 4
הלכה א 4
פרק ד 7
הלכה יג 7
פרק יג 7
הלכה כ 7
פרק יד 8
הלכה ד 8

פרק ב

הלכה א

שורש איסור שוחט חולין בעזרה **בכל מקום מותר לשחוט כו' עד וכל השוחט חולין בעזרה מכין אותו מ"מ**. עכ"ל. וכתב מרן כ"מ בד"ה ומ"ש אבל הנותר בעזרה כו' וז"ל ומ"ש דה"ה לשוחט ונמצאת טריפה בפ' האיש מקדש כו' ופסק כר"ש וצריך טעם למה עכ"ל ואנכי לא ידעתי אמאי לא הגדיל מרן תמיהתו עליו דמלבד שפסק כר"ש עוד בה שנראה סותר דברי עצמו שהרי הוא ז"ל פסק דשחיטה שאינה ראוייה לאכילה שמה שחיטה כמ"ש בהדיא בפי"ב מה' שחיטה ה"ו וכמ"ש בפ"ב מה' גניבה ה"ח יע"ש ואלו טעמיה דר"ש דמתיר טריפה שנשחטה חולין בעזרה היינו משום דאזיל לשיטתיה דאמר לענין כסוי הדם ולענין דו"ה שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה וכ"כ רש"י בפ' האיש מקדש דנ"ח ד"ה הב"ע כו' יע"ש ולפ"ז נר' דבריו כמזכי שטרא לבי תרי וראיתי להרב לח"מ לקמן בפי"ב ה"ו שכתב דמשו"ה פסק רבינו כר"ש שסמך על הכלל דהלכה כר"ש לגבי ר"מ וחכמים דברייתא היינו ר"מ ובמתני' דוקא הוא דאמרינן כיון דשנאו בלשון חכמים סמך עליו לא בברייתא יע"ש וע"פ האמור אין מקום לדברי הרב דכיון דר"ש אזיל לשיטתיה דס"ל בעלמא שחיטה שאינה ראויה לאו שמה שחיטה א"כ הא סתם לן תנא דמתניתין דלא כוותיה במתני' דפ' מרובה ד"ע יע"ש וכעת צ"ע ובעיקר דינא דחשב"ע לדעת רבינו אי הוו דאורייתא או דרבנן מרן בכ"מ בד"ה וכל השוחט והלח"מ כתבו שדעת רבינו דהוי דאורייתא והל"מ ישב סוגייא דפסחים לפי דעתו יע"ש ועיין בהרב עצמות יוסף שתמה לפי שיטה זו ממ"ש רבי' בפ"ב דגניבה ה"ח יע"ש ובסוף דבריו כתב שלא עמד על דעת רבינו:

ואני בעוניי נלע"ד בדעת רבינו ז"ל דס"ל דאיסור שחיטת חב"ע וכן איסור אכילתו הוי דאוריי' אמנם איסור הנאתו ס"ל דהוי דרבנן וזה כדברי רש"י דפסחים דכ"ב שכתב דמאי דקאמר תלמודא ור"י חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא היינו איסור הנאתו דוקא יע"ש ומעתה נתיישבו כל המקומות שמ"ש בפרקין הרי הוא אומר כי ירחק ממך המקום הא למדת כו' דמשמע שאיסורו דאורייתא היינו איסור אכילתו ושחיטתו ומ"ש בפי"ו מה' מ"א וה"ה בחתיכה של בשר בחלב או של חולין בעזרה שהרי הן אסורין בהנאה מדבריהם לפי האמור ניחא דמיירי באיסור הנאה וניחא נמי במה שפסק דהשוחט ונמצא טריפה מותר בהנאה ואפ"ה שאני ליה דכשאינו נמצא טריפה אסור בהנאה מדבריהם וכן במה שפסק גבי כסוי הדם דפטור מלכסות משום דנ"ל מקרא דיאכל וכו' ואיסור אכילה היא מדאורייתא שוב ראיתי למרן החבי"ב בכנה"ג סי' ק"א הגהב"י אות מ"ח

שתירץ כן יע"ש וראיתי להתוס' בחולין דפ"ה ע"ב ד"ה אין והתנן כו' שכתבו דמאי דלא פריך ממתניתין דכסוי הדם דפטר בה ר"ש בח"ש בעזרה משום דר' קתני לה ולא אתמר ר"ש בהדייא ושוב הקשו דאמאי לא מייתי ממתני' דמרובה כו' ותירצו דאי מהתם איסור אכילה משמע איסור הנאה לא משמע מש"ה דייק ממתני' דחולין יע"ש ואין ספק אצלי שע"פ תירוצם הלזו כונתם ליישב נמי ההיא דמרובה ועיין במ"ש הלח"מ וצ"ע ודוק:

ובהכי ניחא נמי מה שהקשה הרב עצמות יוסף מההיא דה' גניבה דהתם מיירי לענין איסור הנאה וברור ומאי דקאמר תלמודא נימא קסבר ר"י חולין שנשחטו בעזרה דלאו דאורייתא היינו איסור הנאה דאיסור אכילה כ"ע מודו בה וכיון דאיסור הנאה דאורייתא שפיר מקשה לר"י מדידיה אדידיה דהא איהו ס"ל דאף באיסור הנאה הוי דאורייתא כמ"ש שם התוספות וכיון שהרמב"ם פסק דאיסורו דרבנן לא הוצרך להביא האוקמת' דאוקי התם תלמודא לר"י וברור גם מה שתמה עוד הרב ע"י ממה שפסק רבינו בפ"ח דמ"א דט"ו ישוב דבר זה עיין שם בהלח"מ ובפ"א מה' חו"מ יע"ש והסכמת הרב הנז' דמקומות אלו היא הפך הסכמתו בפרקין ששם הסכימה דעתו לומר בדעת רבינו דס"ל דחולין שנשחטו בעזרה היא מדרבנן ולא ידעתי למה לא זכר הרב ההיא דכסוי הדם שפטר רבינו שנראה הפך זה וכמו שהכריח הוא גופיה במקום הזה ומראיות אחרות ג"כ וישכחם וצ"ע ועיין עוד בהרב מ"ל בד"ה ומ"ש רבינו כו' במה שתמה על דברי מרן ודבריו תמוהים למעיין כדברי מרן בה' אישות ועיין בהרב ע"י שכ"כ בפשיטות וברור:

ודרך אגב ראיתי לעמוד בסוגייא דפ' האיש מקדש דנ"ח זעיר שם זעיר שם דהנה מריהטא דשמעתא נר' בהדיא דר"מ נפקא ליה הא דחולין שנשחטו בעזרה שאסורין באכילה ובהנאה מהקשא דמה שלי בשלך כו' אבל אביי לא הונח לו בהאי הקשא ויליף לה מתלתא קראי כו' ואיסור הנאה נ"ל מקרא דאותו אתה משליך כו' וק"ל דא"כ היכי אמרינן בפ' כל שעה דכ"ב דלר"מ אצטריך אותו לומר אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משלי' חולין שנשחטו בעזרה כו' דהא לר"מ נ"ל הא מהקשא דמה שלי בשלך כדאמרינן הכא וא"כ אותו אכתי למאי אצטרי' ליה ואף אם נדחוק ונאמר דאביי דפליג הכא ונ"ל הא מתלתא קראי כו' לפלוגי אר"י הוא דאתא ולמימר דאי אתמר הך דר"מ לאו מהקשא אתמר אלא מהך דתלתא קראי איתמר מיהו אכתי ק' אמאי לא פריך תלמודא בפ' כ"ש לר"י דאותו מאי עביד ליה ר"מ וי"ל בדוחק:

עוד ראיתי להרב ע"י שתמה בהאי דקאמר תלמוד' אי מה שלי בשלך ענוש כרת אף שלך בשלי ענוש כרת דהיכי מצינן למילף כרת מהקשא מאחר דקי"ל אין עונשין מן הדין ואפילו כרת וכמ"ש התוס' בחולין דקט"ו עכ"ל וכמו כן ראיתי להרב הלכות אלי

סי"ט הזכיר כלל זה ע"ש התוס' הנז' ולא ידעתי למה זה תקעו עצמן לדברי התוס' ועזבו סוגייא ערוכה במסכת מכות ד"ה ע"ב גבי מאי דקאמר תלמודא בת אביו ובת אמו מנין ת"ל ערות אשת אביך כו' עד שלא יאמר יש לי מן הדין הא למדת שאין מזהירין מן הדין והכי איתא נמי התם בדי"ד ע"א והתם בעונש אחותו קיימינן שעונשו כרת ואפ"ה אמרינן אין מזהירין מן הדין ובעיקר תמיהת הרב ז"ל יש ליישב ע"פ כלל אחד מחודש שכתב מוהר"ש אלגאזי שם בס' הליכו' אלי סי' ז' ע"ש הריטב"א דבקרבן עונשין מן הדין יע"ש וה"נ דהוי מידי דקרבן שפיר הוה בעי למילף מיניה כרת ודוק ודע שהראיה שהביא מוהר"ש אלגאזי לכלל זה היא נעלמת אצלי דהמקום שהזכיר הרב מיירי בב"ה לא בקרבן יע"ש:

עוד ראיתי להרב ע"י שתמה במאי דקאמר תלמו' איכא למפרך מה לשלי בשלך כו' וז"ל דכל איסורי דמתני' יוכיח שאין בהן כרת ואסורין בהנאה ותי' דבשלמא אם אותן איסורין דמתני' היו אסורין בכניסתן לעזרה הוה עבדינן פירכא מנייהו דדמיין ממש למאי דבעי למילף אבל טעמא דהנך משום דרחמנא שדי עלייהו איסורא אבל חולין שנשחטו בעזרה מנ"ל דמשום שחיטה בעזרה להוו אסורין עכ"ל ואני בעוניי כשאני לעצמי לא אדע שכו'ל מאי קאמר דא"כ כדהוה בעי למילף תלמוד' בחולין דקט"ו דבשר בחלב אסורה בהנאה מק"ו דערלה וקא' מה לערלה שכן לא היתה לה שעת הכושר היכי קאמר חמץ בפסח יוכיח דהא חמץ בפסח איסורו הוא משום דשדי עלה רחמנא איסור חמץ לא משום ערלה ובשר בחלב והדרא ק"ו וצ"ע:

עוד ראיתי להרב הנז' שכתב על מה שאמרו מנין לרבות החיה וז"ל ודע שאין נוסחת רש"י ז"ל שבידינו כנוסחת התוס' בדבריו וכפי הכתוב בספרינו דברי רש"י מסכימות לכל מ"ש התוס' בפי' עכ"ל הן אמת כי מצאתי בנוסח ספרים ישנים בפירש"י דגרסי הכי חד לבעלי מומין וחד לעופות כו' והיא דברי התוספו' עצמן אמנם נ"ל ברור שהיא נוסחא מוטעת בדברי רש"י שהרי סיים ע"ז וכתב ודקתני מרבה אני את החיה כו' ואם איתא למה נקט רש"י ז"ל החלוקה הלזו והול"ל ודקתני מרבה אני בעלי מומין שהיא היא מאי דמרבה בקרא דושחט דחיה לא מרבינן לה וברור עוד כתב שם וז"ל ויש לדקדק ע"ד רש"י ז"ל דפ' מרובה שכתב דפלוגתא היא עכ"ל ולא ידעתי למה לא הזכיר דבריו שבפסחים דכ"ב ששם מבואר יותר ודוק:

פרק ד

הלכה יג

שורש אי ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף **התחיל הגוי לשחוט מיעוט סימנים כו' עד ישנה לשחיטתו מתחילה ועד סוף**. עכ"ל. עיין מ"ש הרב לח"מ ועיין בכנה"ג סי' ב' הגהת הטור אות כ"ב ועיין בס' צרור החיים שתפס עליו תפיסה גדולה יע"ש ועיין בס' בתי כהונה חלק בית ועד דס"ו ע"ג ודבריו דחוקים מדברי הרב לח"מ כיע"ש, ואני בעוניי לא מצאתי מקום לתמיהת הרבנים הנז' דמאחר שרבינו קבע הלכתא כמ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף ממילא יהיב טעמא דהאי דינא לפי שיטתו ואדרבא אילו הוה יהיב טעמא דחשיבא השחיטה כקוץ בעלמא כמ"ש בגמ' למאן דס"ל אינה לשחיטה נותן מקו' לטעות דסבירא ליה כמאן דאמר אינה לשחיטה אלא לבסוף דהא למאן דס"ל ישנה לשחיטה ל"ל למימר דחשיבא כקוץ כיון דלדידי' הויא שחיטה מעליא ומה"ט הוא דנפסל ואי כונת הרבני' הנז' הוא דאמאי הוצרך רבינו למיהב טעמא ולא כתב הדין בסתם למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה הא לא שמיע לי כלומר לא ס"ל ודוק:

ובפשט ההלכה ק"ל טובא אמאי לא פרי' תלמודא למ"ד אינה לשחיטה אלא לבסוף מאותה ששנינו בפסחים פ' תמיד נשחט דס"א שחטו למולין ולערלים כשר ואמרינן עלה בגמרא ר"מ אומר הקדים מולין לערלים כשר ערלים למולין פסול ושקיל וטרי תלמו' בטעמייהו דרבנן ור"מ והוה ס"ד למימר דהבא פליגי דר"מ אית ליה כמ"ד אינה לשחיטה אלא לבסוף ומשו"ה הקדים מולין לערלין כשר ערלים לא חיילי ורבנן אית להו כמ"ד דישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף ובין הקדים מולים ובין ערלים כשר דכולה ערלה בעינן וליכא וע"ש בפי' רש"י והדר קאמר דאף ר"מ ס"ל כמ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף ופליגי בחצי מתיר יע"ש והשתא אמאי לא פריך מסתם מתני' דרבנן למ"ד אינה לשחיטה ואין לומר דאיהו מוקי פלוגתייהו דרבנן ור"מ בהכי ואתי איהו כר"מ ומשו"ה לא פריך מינה תלמודא דא"כ השתא נמי מאי פריך מהנהו ברייתות דמייתי דמצי' למימר דר"מ הוא ורבנן פליגי עליה ויש ליישב וכעת צ"ע ודוק:

פרק יג

הלכה כ

שורש מצות שילוח הקן **המקדיש עוף כו'**. בר"פ שילוח הקן שנינו שילוח הקן נוהג בחולין אבל לא במוקדשין ואמרינן בגמ' טעמא דאמר קרא שלח תשלח במי שאתה מצווה לשלחו יצא זה שאי אתה מצווה לשלחו אלא להביאו ליד הגזבר ואמר רבינא

הלכך עוף טהור שהרג את הנפש פטור משלוח מה"ט שאי אתה מצווה לשלחה אלא להביאה לב"ד לקיומי ביה ובערת הרע מקרבך דמצוה על כל ישראל הפוגע בחייבי מיתה להביאן לב"ד כדי לבער רשעים מישראל כדפרש"י ז"ל וכתבו התוס' שם בד"ה יצא זה כו' וז"ל פרש"י דטעמא משום דלא אמרה תורה שלח לתקלה וק' כו' ונראה דמפשטיה דקרא דריש דמשמע דבמידי שיכול לשלחו משתעי אבל הקדש מצוה להביאו ליד גזבר עכ"ל וק"ט דאפי' נימא דאיכא במצוה זו עשה הא קי"ל אין עשה דוחה ל"ת ועשה וכיון דבשלוח הקן איכא עשה דשלוח ול"ת דלא תקח היכי דחינן משום מצוה זו דמביאה ליד גזבר עשה ול"ת וכדפריך תלמודא לקמן דף קמ"א ע"א עלה דאמרינן תשלח אפי' לדבר מצוה ואפי' בשלקחה ע"מ לשלחה דליכא לאו הא איכא עשה ואין עשה דוחה עשה כדמסקינן התם ועוד דלקמן דקמ"א דרשינן שלח תשלח ואפילו לדבר מצוה והכא כתבו ז"ל דכל דאיכא מצוה אינו מחוייב לשלח, ונראה דיש חילוק דהכא שאני שהמצוה קדמה לעשה שהרי מיד דאקדשה איכא מצוה להביאו ליד גזבר וכן כשהרג העוף את הנפש מיד חל עליו המצוה להביאו לב"ד וכיון דעשה זה קדם תחילה דחי לעש' שנולד אח"כ ואפי' ללא תעש' והוא כלל גדול וחידוש:

שוב ראיתי דמעיקרא קושייא ליכא דלא דמי כלל להההיא דצפורי מצורע משום דהכא סברא הוא דליכא עשה דשלוח לא בשל הקדש ולא כשהרג את הנפש ולאו משום מצוה הוא דממעטינן להו אלא משום דודאי בשל הקדש דלא פקע קדושה מנייהו כדאמרינן בגמרא הו"ל כמזומן דפטרינן ליה משילוח וכן בעוף שהרג דאיכא מצוה להורגן משום דאין סברא שיאמר הכתוב שלח כיון דרשיעי נינהו והסברא נותנת דבהם לא ציוה הכתוב ודוק:

פרק יד

הלכה ד

שורש דין כלאים בבהמה וכוי **כלאים הבא מבהמה וחיה וכן בריה שהיא ס' בהמ' או חיה צריך לכסות ואינו מברך**. וכתב מרן כ"מ ובפ' אותו ואת בנו תנייא כוי זה הבא מן התיש ומן הצביה ור"י אומר כוי בריה בפני עצמה היא ולא הכריעו חכמים וכו' והנה התוספות בפ"ק דקדושין ד"ג ע"א ד"ה לא לחיה כתבו וז"ל הקשה ה"ר אליעזר למ"ד וכו' וי"ל דאתיא כמ"ד וכו' דבריהם לכאורה באו סתומים דמעיקרא ק"ל למ"ד בריה בפ"ע וא"כ מה זו תשובה דאתיא כמ"ד זה הבא מן התיש ומן הצביה והרב מוהרימ"ט ז"ל כתב דמעיקרא אסיקו אדעתייהו דהך מתניתין לא מתוקמא אלא כמ"ד בריה בפ"ע דלמ"ד זו

הבא מן התיש ומן הצביה לאו ספקא הוי אלא יש בו צד חיה וצד בהמה ולא שייך לומר יש בו דרכים שוה לחיה וכו' דלאו משום ספקא הוא אלא שחלבה אסור משום צד בהמה שבה וטעון כיסוי משום צד חיה להכי כתבו פירוש משום דמספקא לן אי מין חיה או מין בהמה כלומר דכולה מתני' מוכח דמטעם ספקא הוא וא"כ לא מתוקמא אלא כמ"ד בריה בפני עצמה היא, א"כ קשה ענין ההרבעה ותירצו דלעולם מתוקמא כמ"ד זה הבא מן התיש ומן הצביה ומספקא לן אי חוששין לזרע האב והשתא כולה מתניתין משום ספקא הוא עכ"ל:

ואולם איכא למידק דלפום מאי דס"ד דמתני' לא מתוקמא אלא כמ"ד בריה בפני עצמה אמאי לא קשיא להו מרישא דקתני וחייב בזרוע ולחיים וקבה דאמאי חייב דהמוציא מחבירו עליו הראיה כדפריך תלמודא בפ' או"ב דע"ט ואפשר דמשמע להו כמ"ש הר"ן ז"ל בנימוקיו על הרי"ף ז"ל בפ' הזרוע דקל"ג דלרבין ור"י דאסיקו כוי לרבנן חייב בכולהו מתנות מריבוייא דאם שור או שה מיירי בכוי שהוא בריה בפני עצמה ורבייה קרא לשוייה כבהמה וכן כתב הרע"ב בפ"ב דבכורי' יע"ש, אך אמנם עיקר דברי הר"ן ז"ל תמוהים דאיהו ז"ל דחה דברי המפרשים שפירשו שם בכוי דתיש הבא על הצביה דא"כ תפשוט מינה דחוששין לזרע האב דאי אין חוששין אמאי אצטריך רבוייא ובפרק בתרא דיומא גבי הא דתניא כוי וחצי שיעור הואיל ואינו בעונש שאינו באזהרה ת"ל כל חלב ומוכיחינן מינה דכוי בריה בפני עצמה היא דאי ספקא איצטריך קרא לאתויי ספקא ומתוך כך פירש הוא ז"ל דלרבין ור"י ס"ל דכוי היינו בריה בפני עצמה ורבייה קרא לשוויה כבהמה וכתב עוד ומיהו מודה ר"י לרב הונא בר חייא דכוי הבא מן הצבי ומן התיישה אינו חייב אלא בחצי מתנות ומדברי רבינו למדתי שכך כתב בפ"ט מהלכות בכורים הכוי אעפ"י שהוא ספק מפרישין ממנו כל המתנות צבי הבא על עז וילדה חייב בחצי מתנות אם שה אפילו מקצת שה עכ"ל, ואנחנו לא נדע איך לדידיה דהר"ן ז"ל ניחא ליה לפרש ברייתא דר"י כמ"ד כוי בריה בפני עצמה דאכתי תיקשי ליה מאי דפריך תלמודא בפ"ב דיומא וכי איצטריך קרא לאתויי ספקא כיון דקמי שמיא גלייא אי מין חיה או מין בהמה ואף שבפ"ב דיומא אשכחו פתרי לאותה ברייתא דמרבה לכוי לאיסור חלב כמ"ד כוי בריה בפני עצמה הוא כבר כתבו התוספות ז"ל דלאו היינו תנא דס"ל ספקא הוא דלא הכריעו בו חכמים אי מין חיה או מין בהמה אלא תנא אחרינא הוא דס"ל דכוי אינו לא חיה ולא בהמה אלא בריה בפני עצמו ואם הר"ן כיוין להכי איך מייתי סיוע לדבריו מדברי רבינו שכתב בהדייא שהוא ספק ותו דא"כ היכי קתני מתניתין דמכסין את דמו כדם חיה ואין שוחטין אותו ביו"ט דטעמא משום ספקא הוא ותו דא"כ אמאי

לא מייתי תלמודא להך ברייתא דפ"ב דיומא להכריח דכוי בריה בפני עצמה היא ועיין להרב ב"ח בי"ד סימן ס"א שכתב דמתוך כך הטור ז"ל הואיל ביאר פירוש אחר בדברי רבינו דפ"ט דבכורים ולא שת לבו לדברי הר"ן ז"ל שלכאורה אין להם מקום ישוב:

ולדידי נ"ל דהר"ן ז"ל רוח אחרת היתה בו בפירוש השמועה דפ"ב דיומא ובהכי ניחא ליה ההיא ברייתא דמייתי ר"י בפ' הזרוע והוא כי לדידיה ז"ל לא ניחא ליה במ"ש התוספות בפ"ב דיומא דהאי תנא לא אשכחן בעלמא דס"ל הכי ובפ' או"ב דמייתי תלמודא פלוגתא דתנאי גבי כוי לא מייתי תלמודא להך תנא כי על כן משמע ליה דהך תנא ר"י הוא דאמר בפ' או"ב כוי בריה בפני עצמה היא ולא הכריעו בו חכמים אי מין חיה הוא או מין בהמה ומפרש הוא ז"ל דמ"ש ולא הכריעו בו חכמים אי מין חיה או מין בהמה דמספיקא להו במינו מאיזה מין הוא אלא דלענין הדין החמירו עליו חכמים לעשותו כספק ונתנו עליו חומרי חיה וחומרי בהמה וטעמא מפני שהוא דומה בצורתו לצבי ולעז כמ"ש הרשב"א ז"ל בשמעתין ולכך מפני חששת הרואים נתנו עליו חומרי חיה וחומרי בהמה וז"ש בריה בפני עצמה היא ולא הכריעו כלומר דאעפ"י שהיא בריה בפני עצמה שאינה לא חיה ולא בהמה חכמים לא הכריעו בו לענין הדין לעשותו כאחד מן המינים של חיה או של בהמה ומעתה מ"ש רבינו בפ"ט מהלכות בכורים שהוא ספק הכוונה לומר שהוא ספק לענין הדין ונוהג בו דין חיה ודין בהמה אפי"ה לענין חיוב מתנות כהונה חייב מריבויי' דאם שור אם שה וא"כ שפיר כתב הר"ן ז"ל דאצטריך קרא לרבויי כוי שהוא בריה בפני עצמה כיון דלפום קושטא הכי הוא שאינו לא חיה ולא בהמה:

ובהכי ניחא לי מאי דקשיא ליה למור"י הרב המובהק מוהרי"ן נר"ו במ"ש הרא"ש בפ' או"ב דע"ט ע"ב גבי הא דתניא התם כוי או"ב נוהג בו ומוקמינן לה בגמרא דתיש הבא על הצביה ולאיסורא ובצבי הבא על התישה ולמלקות שנ"ט למה שהרי"ף ז"ל לא הביאה בהלכותיו משום דמשמע ליה דהא לאו הלכתא היא דהא קי"ל כריב"ל דאמר בפ"ק דבכורות דאין חיה מתעברת מן בהמה ולא בהמה מתעברת מחיה והוא ז"ל דחה דבריו וכתב דאינה ראיה דאפשר דלאו הלכת' כריב"ל אלא בטמאה עם טהורה ולא בחיה עם בהמה יע"ש. והשתא לפום מאי דמשמע ליה בדעת הרי"ף ז"ל קשה דא"כ איך הביא הרי"ף ז"ל בפ' הזרוע ההיא ברייתא דמייתי ר"י שם בפ' הזרוע דמרבה כוי לענין מתנות מקרא דאם שור אם שה כיון דלדידיה אין חיה מתעברת מבהמה ואין לומר דאתי כמ"ד כוי בריה בפ"ע היא דא"כ אצטריך קרא לאתויי ספקא אך ע"פ האמור הנה נכון:

ודע שהרא"ש ז"ל בפ"ק דבכורות פסק כריב"ל דאין חיה מתעברת מבהמה ולא בהמה

מחיה וכתב דלפ"ז כוי שדברו חכמים בכל מקום בריה בפני עצמה הוא וזה הפך מה שהסכים בפ' או"ב דלא קי"ל כריב"ל אלא לענין טהורה עם טמאה אבל לא לענין חיה עם בהמה ואפשר דההיא דבכורות עיקר דבפ' או"ב לא כתב דלא קי"ל כפי' אלא בדרך אפשר ולענין הלכה סמך על הרי"ף ז"ל שהשמיטה אמנם על הטור קשה שהסכי' לדברי הרא"ש שבפ' או"ב בי"ד סי' ס"א וכעת צ"י:

כתבו עוד וי"ל דאתי כמ"ד כוי זה הבא מן התיש ומן הצביה ואי הוה אמרינן אין חוששין היינו מרביעין עליה צבי עכ"ד הנה רבינו ז"ל בפ"ט מהלכות כלאים כתב בלשון הזה והכוי כלאים עם החיה ועם הבהמה ואין לוקין עליו מפני שהוא ספק עכ"ל ולדבריו קשה קושיית התוספות ז"ל ואין מקום לתירוצם דמדבריו ז"ל מוכח דאפילו הרביעו על סתם בהמה או חיה שאינה לא עז ולא צבי אפ"ה אינו לוקה והשתא קשה מה נפשך דאי ס"ל דכוי זה הוא ספק חיה ספק בהמה קשה למה אסרוהו משום ספקא דאפילו ודאי חיה או ודאי בהמה אסור כאיל על צבי ואי ס"ל דכוי זה היינו הבא מן התיש ומן הצביה קשה דא"כ כשהרביעו על בהמה או חיה שאינה לא מין עז ולא מין צבי למה לא ילקה גם אין לומר דס"ל כמ"ש הרשב"א ז"ל לעיקר קושיית התוספות ז"ל דאתי כמ"ד בריה בפני עצמה הוא ולא הכריעו אי מין חיה או מין בהמה ומפני שהוא דומה בצורתו לעז ולצבי לא הכריעו בו אי מין עז מדברי הוא או מין צבי מדברי ואם היו מכריעין שהוא מין חיה ובהמה כלומר שהוא עז מדברי וצבי מדברי היו מתירין להרביעו עם העז או עם הצבי דהו"ל כשור הבר עם שור ישובי דמותרין זה בזה ומפני שלא הכריעו בו אסרוהו עם שניהם דאכתי קשה כשהרכיבו עם בהמה או חיה שאינו לא עז ולא צבי למה לא ילקה כאיל על צבי ולבר מן דין עיקר דברי הרשב"א ז"ל תמוהים דאיך דימה כוי שהוא בריה בפני עצמה עם שור הבר שהרי בירושלמי בספ"ח דכלאים עלה דאפליגו רבנן ור"י בענין שור הבר אי מין בהמה או מין חיה הוא דרבנן דאמרו שהוא מין בהמה ס"ל דישובי היה וערק למדבר ונעשה שור הבר וא"כ מה"ט ודאי שרי להרביעו עם שור מדינא כיון דמינו הוא אלא שברח אל המדבר אבל גבי כוי שאמרו בריה בפני עצמה הוא איך יתכן שיהא מותר לא עם העז ולא עם הצבי ועיין להרב תוספות יו"ט שם בספ"ח דכלאים שכתב וז"ל שור הבר מין בהמה הוא פירש הרב וחלבו אסור וטעמא דאלו לענין כלאים לא נ"מ דכל שני מינים אפילו שניהם מין בהמה או מין חיה אסורים זה עם זה כדתנן במשנה ב' לענין החרישה וכ"ש לענין הרבעה ומיהו למ"ש לעיל בשם רבינו דטמאה עם טמאה וטהורה עם טהורה מדרבנן איכא למימר דנ"מ לענין מלקות עכ"ל:

ועיין בספר אור יקרות בליקוטיו דנ"ז ע"ד שכתב וז"ל דנראה דהבין ז"ל דטהורה עם

טהורה דכתב רבינו הוא דוקא בשניהם מין בהמה או מין חיה והא ליתא כמו שיעויין בדבריו שכתב בפ"ט דכלאים ס"ז דאינו אסור מן התורה אלא בחד טמא וחד טהור כמאמר הכתוב בשור ובחמור אבל בשניהם טמאים או טהורים לא שנא בהמה עם בהמה או חיה עם בהמה איסורן הוא מדרבנן יע"ש עכ"ל וכן הבין הרב מ"ל ז"ל שם בהל' י"א בדעת רבינו ומור"י הרב המובהק מוהרי"ן נר"ו דעתו לומר הפך דבריהם ומפני שדברי רבינו שם בהל' ח' ישבם על צד הדוחק לא הבאתי דבריו, אך את זה הודיעך שעפ"י דבריו שדעת רבינו הוא לענין איסור חרישה דאפילו דחיה עם בהמה אפילו ב' טהורו' אסורות לחרוש משום כלאים לא קשיא עליו קושית התוספות ז"ל דשמעתין למה אסרו את הכוי משום ספקא דאיהו ז"ל מפרש מתניתין לענין איסור חרישה דאסור לחרוש עם החיה ועם הבהמה מספקא שמא חיה הוא או בהמה משא"כ אלו היו יודעין שהיא ודאית או בהמה שהוא מותר לחרוש עם החיה ועם הבהמה, ומ"מ לענין הרבעה דכתב הוא ז"ל דכוי שהוא ספק חיה ספק בהמה אסור להרביעו עם שניהם ואשמועינן דאינו לוקה אלו דבריו נר"ו ועפ"ז בין תבין דברי התוספות ז"ל בשמעתין שכתבו בתחילת דבריהם פירוש לענין ההרבעה וכו' כלומר דלאו היינו לענין חרישה אלא לענין ההרבעה ואפשר דמשמע להו דאינו אסור משום כלאים לענין חרישה אלא בטמאה עם טהורה דוקא ואפילו חיה עם בהמה כל ששניהם טהורים אינו אסור מן התורה ודוק:

ולענין איסור אותו ואת בנו אם נוהג בכוי דתיש הבא על הצביה רבינו ז"ל בפרק י"א מהלכות שחיטה כתב וז"ל צבי שבא על העז ושחט העז ובנו לוקה אבל העז שבא על הצביה אסור לשחוט או"ב ואם שחט אינו לוקה פרה ובנה אסרה תורה ולא צביה ובנה היתה בת הצביה הזאת נקבה וילדה בן ושחט את הנקבה בת הצביה ואת בנה לוקה עכ"ל וכבר תמהו על דבריו במ"ש שאם שחט את בת הצביה ואת בנה שלוקה כיון דהדבר ספק אי חוששין לזרע האב או לא דמה"ט פסק דנוהג בזכרים מספקא והרב לחם משנה ז"ל כתב דרבינו מפשט פשיטא ליה דחוששין לזרע האב וכפום אוקמתא דהוה בעי מימר תלמודא מעיקרא דרבנן ור"א קמפלגי בחיישינן לזרע האב ובתיש הבא על הצביה ורבנן דמחייבי באיסור או"ב משום דס"ל דחיישינן לזרע האב ואע"ג דדחינן להך מההיא דכסוי הדם סובר הוא ז"ל דהיינו לפום מאי דלא אסיק אדעתיה ההיא דר"י דאמר כוי בריה בפני עצמה היא אבל לבתר דמייתי סברת ר"י מעתה ההיא דכסוי הדם מוקמינן לה כוותיה דמיירי בכוי שהיא בריה בפני עצמה ומה שפסק רבינו שנוהג בזכרים מספק לאו משום ספקא דחוששין לזרע האב הוא אלא משום ספיקא דהלכתא דשמא הלכה כחכמים דחנניה או הלכה כחנניה דאיהו מפרש מאי דקאמר תלמודא

ואזדא שמואל לטעמיה דהכי קאמר משום דס"ל לשמואל דטעמייהו דרבנן משום דס"ל דאין חוששין לזרע האב מש"ה הוא דקאמר הלכה כחנניה אבל אי הוה ס"ל לשמואל דטעמייהו דרבנן מטעמא אחרינא הוא ולא מה"ט אפשר דס"ל דהלכה כחכמים דחנניה וכיון דהדבר נשאר בספק לתלמודא השתא נמי דאשכחן בהדייא דרבנן ס"ל דחוששין לזרע האב גבי כוי לענין אי נוהג בזכרי' פסק שהוא ס' דשמא יפסוק שמואל כחכמים או כחנניה כדאמרן אלו דבריו ז"ל:

ועיין למר"ן החבי"ב ז"ל בי"ד סימן ס"א במה שתמה על דבריו מאותה סוגייא גופה ותמיהתו היא שעמדה גם על דברי הרמב"ן במלחמות במה שרצה לייחס בדעת הרי"ף ז"ל ודוק, האמנם דרכו הלז של הרב לח"מ ז"ל לא חלו בו ידים דלפי דבריו היכי קאמר תלמודא ואזדא שמואל לטעמיה כיון דאף מההיא דאידך דשמואל אכתי לא ידענו טעמו דאי משום דס"ל דכיון דחכמים דפליגי עליה דחנניה ס"ל דאין חוששין לזרע האב מש"ה פסק הלכה כחנניה דלדידיה מסתבר ליה דחוששין לזרע האב אכתי לא ידענו טעמו כיון דלפי דרכו אפילו כי נימא דחכמים ס"ל דחוששין אכתי ספוקי מספקא לן דס"ל לשמואל דלית הלכתא כחכמים והיכי תלי תלמודא הא בהא ועוד דמי גילה לו רז זה דטעמייהו דחכמים מה"ט הוא ולא משום דגזרת הכתוב הוא כי היכי דע"כ לומר לפום קושטא דמילתא דאשכחן לחכמים דס"ל דחוששין לזרע האב ומה שיש לדקדק עוד על דבריו במה שרצה ליישב שאר המקומות שנראה מדברי רבינו דס"ל דספוקי מספקא ליה אי חוששין לזרע האב אכתוב לקמן וכל אחד על מקומו יבא:

והרב בפר"ח ז"ל בי"ד סימן י"ו ישב דעת רבינו באופן אחר וז"ל ונ"ל שדעת הרב ז"ל דכי היכי דגבי מתנות כהונה לא קי"ל כהך סוגייא דפ' או"ב אלא כדמסיק ר"י בפ' הזרוע דאם שה לרבות הכוי הכי נמי גבי או"ב לא קי"ל כפום מאי דמשמע מפשטא דהך סוגייא דליכא מלקות בכי האי גוונא אלא כדמוכח בר"פ או"ב דגרסינן מנין לאו"ב שנוהג במוקדשין ת"ל שור או כשב וכתיב בתריה ושור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו ופרכינן אי מה קדשים כלאים לא אף או"ב כלאים לא אלמה תניא או"ב נוהג בכלאים ובכוי ומשני אמר קרא או לרבות את הכלאים וסבור הרב דמאי דמרבינן במילת או בין כלאים של בהמה בין כלאים של בהמה וחיה שקראו הברייתא כוי וא"כ אע"ג דבעלמא ספוקי מספקא לן אי חוששין לזרע האב מ"מ הכא גלי קרא ורבייה למלקות דחוששין לזרע האב בודאי ולכך בת הצביה יש בה מקצת שה ושה אמר רחמנא ואפילו מקצת שה ואם כן שפיר לקי עליו אלו דבריו ז"ל:

ולכאורה דבריו תמוהים לעין הקורא דאם איתא דבמילת או דמרבינן ביה כלאים מרבינן

נמי כלאים דתיש הבא על הצביה אם כן גבי מתנות נמי דמרבינן ממילת אם כלאים אמאי לא מרבינן נמי כוי דתיש הבא על הצביה ואלו רבינו בפ"ט מהלכות בכורים כתב דפטור מן המתנות דלא מרבינן אלא כוי דבריה בפני עצמה ומאם שה, וכבר עמד בזה הר"ב פרי תואר ודחה דבריו ויש לישב דברי הר"ב פ"ח דגבי מתנות כהונה ודאי הסברא נותנת שלא לרבות כלאים דתיש הבא על הצביה דכיון דאפילו כי חיישינן לזרע האב ליכא ביה אלא מקצת שה דלכ"ע חוששין לזרע האב ואם כן אין סברא לומר שהכתוב מחייבו בכל המתנות מה שאין כן גבי איסור או"ב דכיון דחוששין לזרע האב ודאי דכי מרבינן כלאים הוא הדין נמי כלאים הבא מתיש וצביה דמשום מקצת שה דאית ביה איכא למימר דאסרה תורה באיסור או"ב ודוק:

ולענין חיוב מתנות כהונה בכוי דתיש הבא על הצביה רבינו ז"ל בפ"ט מהלכות בכורים כתב כלשון הזה כלאים הכא מכבש' ועז חייב במתנות והכוי אעפ"י שהוא ספק מפרישין ממנו כל על המתנות צבי הבא על העז וילדה הולד חייב בחצי מתנות שנאמר אם שה אפילו מקצת שה תיש הבא על הצביה הולד פטור מן המתנות עכ"ל, ודבריו מבוארים במ"ש לעיל בתחילת הדבור על פי דברי הר"ן ז"ל ועיין להרב פ"ח בי"ד סימן ס"א ואך את זה הדבר הזה אמרתי אעלה על הספר דרך אגב מאי דקשיא ליה למור"י הרב המובהק מוהרי"ן נר"ו בדין זה שכתב רבינו דכלאים הבא מבהמה עם בהמה דחייב בכל המתנות דנפקא לן בפ' הזרוע מריבוייא דאם שור יע"ש דאמאי לא פשיט מינה תלמודא בפרק כל הבשר דף קט"ו דכלאי בהמה שרו באכילה ובהנאה מהכא דחזינן דחייב רחמנא במתנות כהונה ואי אסירי באכילה ובהנאה למאי נ"מ חייב רחמנא למיהב למידי דאסיר ליה ותלמודא התם פשיט לה מדאסר רחמנא לגבוה ש"מ דלהדיוט שרי וכתב רש"י ז"ל דהיינו מדתנייא בפרק השוחט או כשב למעט הכלאים יע"ש, ואמאי הביא תלמודא ממרחק לחמו ומדיוקא ולא מייתי מהכא ובתחילת ההשקפה השבתי לו דאי מהכא אכתי אפשר דבהנאה דוקא הוא דשרי ולהכי חייב רחמנא למיהב לכהן כדי שיהנה ממנו לרפואה או לתתה לפני כלבו או לגויים וכמ"ש רבינו בפרק ט' מהלכות בכורים הל' ו' וז"ל אחד השוחט לאכילת אדם או לאכילת גוי או לאכילת כלבים או לרפואה חייב במתנות עכ"ל, ושוב הזניחני דהא בשוחט את הטריפה פטור מן המתנו' כדמוכח בפרק ראשית הגז דף קל"ו ע"ב דפריך תלמוד' וליתני חומר בראשית הגז שנוהג במתנות מה שאין כן בטרפות יע"ש, וכ"כ הטור והש"ע בי"ד סימן ס"א ורש"י ז"ל שם בפרק ראשית הגז כתב דטריפה אינה בכלל מתנות משום דכתיב תתנו לו לו ולא לכלבו ומרן ב"י כתב דבספרי מפיק ליה מקרא דאת זובחי הזבח יע"ש, והשתא אם איתא דכלאים

בהמה אסורים באכילה הו"ל כטריפה דפטורה מן המתנות ואיך חייב רחמנא בכלאים אלא ודאי דשרו באכילה:

ואכתי לדידי לא קשיא דאיכא למימר דאי לאו דאית לן גלוי מילתא דשרו באכילה מדאסר לן רחמנא כדקאמר תלמודא לגבוה אכתי אין ראיה ממתנות כהונה דאיכא למימר דהיינו דוקא בהנאה וכי ממעטינן טריפה היינו לפום קושטא דאשכחן דשרו כלאים באכילה ואית לן למימר דכי חייב רחמנא למיהב לכהן היינו לאכילה אבל כי לית לן הך גילוייא ואית לן קרא דלא תאכל כל תועבה כל שתעבתי לך אסור באכילה עכ"ל דקרא דחיוב מתנות אינו אלא בהנאה ואף טריפה נמי חייב במתנות וקרא דתתנו לו שכתב רש"י ז"ל דמיניה ממעטינן טריפה איכא למימר דהיינו דוקא גבי תרומה כדקאמר תלמודא בפרק במה מדליקין דף כ"ה ע"ב דביה משתעי קרא יע"ש ואפילו למ"ש מר"ן ז"ל דבספרי נפקא לן מקרא דאת זובחי הזבח דאיכא למימר דאי לאו גילוי מילתא דמדאסר לן רחמנא לגבוה הוה מוקמינן קרא דוקא למצא בבהמה בן ט' חי דפטור מן המתנות ונפקא לן מקרא דאת זובחי הזבח כמ"ש הרב פר"ח ז"ל ביורה דעה סימן ס"א סעיף קטן י"א יע"ש, ועיין במר"ן החבי"ב ז"ל ואי נמי אפשר לומר דאי מהתם אין ראיה דאיכא למימר דרבוייא דאם שור אתיא לריבוייא דנדמה דהוה ס"ד דשור ושה כתיב עד שיהיו דומים להם מה שאין כן נדמה שהוא שור ודומה לעז או למין אחר שהוא פטור קמל"ן מה שאין כן השתא דמייתי תלמודא ההיא דכלאים דאסר רחמנא לגבוה דאף על גב דמריבויא דאו הוא דממעטינן לענין קרבן בפרק השוחט דאסורין למזבח מ"מ כיון דהא איכא מילת או אחריתי דממעטינן נדמה ע"כ דמילת או כשב למעט כלאים הוא דאתא ולהכי ילפינן מיניה שפיר מה שאין כן גבי מתנות דלית לן אלא מילת אם שור לחוד הוה מוקמי' ליה לרבות את הנדמה וכי דרשינן ליה לרבות כלאים היינו בתר דאית לן גלוייא דכלאי בהמה שרו אבל הא ודאי בורכא היא דאי לרבות את הנדמה הא לא צריך קרא דהא גבי קרבן אצטריך מילת או למעט מכלל דאי לאו מיעוטא סתמא נמי נדמה בכלל ולמה לן קרא דאם לרבות אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא:

ולענין כלאים כתב רבינו בפרק ט' הל' ו' הילודים מן הכלאים אם היו אמותן מין אחד מותר להרכיבן זה על זה ואם לאו אסור ואם הרכיב לוקה וכן אם הרכיב זה הנולד אפילו על מין אמו לוקה עכ"ל, ומה שיש לדקדק על דבריו כבר עמדנו בתחילת הדבור ועתה באתי שעל מה שהקשה הרא"ש ז"ל והביא דבריו מרן כ"מ ז"ל דדבריו סתרי אהדדי דמדכתב שכשהם שני מינים אם הרכיב לוקה ש"מ דס"ל דאין חוששין לזרע האב וממ"ש דפרי עם מין האם לוקה ש"מ דס"ל דחוששין לזרע האב כתב הרב לח"מ בפרק י"ב

מהלכות שחיטה דמ"ש רבינו אם היו אמותיהן שוות מיירי שאחד מהם שוה מצד האם ומצד האב למין א' או סוס או חמור והאחר אינו שוה לו אלא לצד האם אבל לא מצד האב ולכך אפילו כי קי"ל דחוששין לזרע האב אכתי הנולדים משני מינים כאלו אסורים דהא אחד מהם חמור מאב ומאם והאחרת יש בו צד סוס וחמור ובגמרא לא אמרי' דשרי למאן דחייש לזרע האב אלא כשיש לכל אחד צד סוס וצד חמור לא בכי האי גוונא שהאחד חמור והאחד סוס וחמור עכ"ל, ואני שמעתי ולא אבין שותיה דמר מאי קאמר דאם אמותיהן שוות דקאמר רבינו מיירי בכי האי גוונא היכי קרי להו כלאים דהא אין כאן אלא אחד מהם כלאים אבל האחר הוא מין אחד משני צדדיו ואיך כתב הילודים מן הכלאים ועוד שאם כדבריו ז"ל היינו פרי עם מין האם שכתב רבינו בחלוקה השניה ולמה זה עשאן שתי חלוקות הפכיות והוא פלא:

ולענין כסוי הדם בי"ט הלכה זו שמענו לרבינו ז"ל בדין שלפנינו שכתב וז"ל כלאים הבא מבהמה וחיה וכן בריה שהיא ספק בהמה או חיה צריך לכסות ואינו מברך השוחט ספק או כלאים בי"ט ומכסה דמו לאחר י"ט והקשה הרב לח"מ בפרק י"ב מהלכות שחיטה דאמאי לא ביאר דבתיש הבא על הצביה דחייב בכיסוי מן התורה דהא לכ"ע חוששין לזרע האב והוא ז"ל תירץ ע"פ מה שהקשו התוספות ז"ל בפ' או"ב מסוגייא דפרק קמא דביצה דאמרינן לא כוי בלבד אמרו אלא אפילו שחט בהמה חיה ועוף ונתערבו דמן אסור לכסות בי"ט הרי דכל דאיכא עירוב דם אחריתי אסור לכסות בי"ט והכא היכי פריך תלמודא דאמאי אסור לכסות הא צבי ואפילו מקצת צבי ומאי קושיא דמש"ה אסור כיון דאיכא עירוב דם אחריתי דפטורה ועפ"ז כתב הרב ז"ל דרבינו סמך אאותה סוגייא ומש"ה פסק דאסור לכסות בי"ט יע"ש, ואכתי לא ידעתי מה תשובה למ"ש רבינו דכלאים הבא מבהמה וחיה צריך לכסות ואינו מברך דלמה לא יברך בשוחט את הכוי הבא מן התיש שבא על הצביה כיון דחייב בכיסוי מן התורה דבשלמא למ"ש דאסור בי"ט ניחא דאסור משום טירחא כשנתערב דם חיה עם דם בהמה אבל בשחט אותו בפני עצמה למה לא יברך:

ומרן החבי"ב ז"ל בכנה"ג חי"ד סימן ס"א תירץ לעיקר קושית הרב לח"מ דהכא מש"ה פטור מלברך ואסור לכסותו בי"ט דגזרינן מפני חששת הרואים שלא יאמרו חיה ודאית הוא ויבואו להתיר חלבו יע"ש. ועפ"י דבריו אלה מינח ניחא לן מה שהקשה הר"ב לח"מ בפרק ג' מהלכות י"ט הל' ב' שכתב רבינו דכוי שהוא ספק לא יכסה דמו בי"ט שמא יבא הרואה להתיר חלבו והקשה הוא ז"ל דלמה לו לטעם זה דהא איכא טעמא דטירחא דמה"ט אסרו לכסות היכא דשחט בהמה וחיה ונתערב דמם יע"ש, אמנם ע"פ

דברי מרן החבי"ב ז"ל ניחא דהוצרך לטעם זה להיכא דשחט כוי דתיש הבא על הצביה דאפ"ה אסור לכסות משום גזירה דמן הדין כיון דחייב בכסוי מן התורה דצבי ואפילו מקצת צבי מותר לכסותו בי"ט ואף שבדברי רבינו בפרק ג' דה' י"ט לא הוזכר אלא כוי שהוא ספק חיה הדבר מבואר דה"ה כלאים דתיש הבא על הצביה כמ"ש בהדייא בדין שלפנינו ובחי' לפ"ק די"ט כתבתי עוד לעיקר קושיית הרב לח"מ דהתם דע"כ לא אמרו בגמרא דמטעמא דטירחא אין מכסין בי"ט אלא להיכא דעבר ושחט דאפילו לא יכסה אינו מתבטל משמחת יום טוב אבל משום טעמא דטירחא אינו מספיק למונעו מלשחוט ויתבטל משמחת י"ט דא"כ יאסרו כל מלאכה דטירחא בי"ט כגון לישה ואפיה ודומיהן שאין לך טירחא גדולה מהן אלא ודאי דהאי טעמא לא אהני לשלא ישחוט ולכך הוצרך רבינו למיהב טעמא לשלא ישחוט לכתחי' משום גזירה והמדקדק שם באותה שמועה ובדברי רש"י עיניו יחזו קושט דברי אמת ואולם לפי זה אין מקום לקושיית התוספות בסוגיין דפ' או"ב כאשר יראה הרואה:

ולענין חלב דכוי הבא מתיש שבא על הצביה ז"ל רבינו בפ"א מהלכות מ"א הל' י"ג כלאים הבא מבהמה טהורה עם חיה טהורה הוא הנקרא כוי חלבו אסור ואין לוקין עליו ומכסין את דמו עכ"ל, והנה לפי המתבאר משאר המקומות דרבינו ספוקי מספקא ליה אי חוששין לזרע האב או לא הכא מיירי בתיש הבא על הצביה דמה"ט הו"ל ספק אבל בצבי הבא על התישה ודאי לקי דהא לכ"ע חוששין לזרע האם ושה ואפילו מקצת שה אמרינן כמ"ש רבינו בפ"ט מה' בכורים לענין מתנות ואפשר דזה השמיענו הרב בלשונו הזך שכתב כלאים הבא מבהמ' וחיה הקדים בהמה לחיה לומר שמצד האב דוקא הוא בהמה ואולם הרב לח"מ בפרק י"ב מהלכות שחיטה לפי דרכו שדרך בדעת רבינו דס"ל דחוששין לזרע האב הוקשה לו דברי רבינו הללו וכתב וז"ל וי"ל דגבי חלב בעינן שיהא ראוי ליקרב על גבי המזבח לאוסרו וכדכתב רבינו בפרק ז' מהלכות מ"א שלשה חלבים הם שחייבים עליהם וכתב ה"ה ז"ל וכו' משמע שאינו נאסר אלא חלב הקרב על גבי המזבח וכוי אינו קרב על גבי המזבח עכ"ל והם דברים תמוהים דלפי דבריו לא ילקה נמי על חלב של כלאים הבא מבהמה עם בהמה שהרי כלאים של בהמה עם בהמה נמי אסורה למזבח מקרא דשור או כשב ואלו רבינו ז"ל לא כתב אלא כלאים דבהמה עם חיה נראה דבהמה עם בהמה אסורה ועכ"ל דלא כתב ה"ה ז"ל כן אלא לאפוקי חלב של אליה וכיוצא לא של בהמות שאינן ראויות ליקרב שהרי חלב נבילה וטריפה דאסורות למזבח חייבים עליו כרת וכעת צ"ע:

ולענין ראשית הגז אי מחייב בכוי עיין במ"ש רבינו בפרק י' מהלכות בכורים הל' ז' ובמ"ש עליו הראב"ד ובחידושי מהר"י קורקוס והרדב"ז ז"ל יע"ש: